

**Oktatási és Kulturális Minisztérium
Közoktatási Szakállamtitkárság**

Szakmai vitaanyag

A pedagógus továbbképzési rendszer kérdéseinek áttekintése és a javasolt változtatások bemutatása

Budapest, 2008. március

Készítette: Béresné dr. Dunai Gyöngyi

Látta: Csillag Márta

Jóváhagyta: dr. Szüdi János

I. Vezetői összefoglaló

1. Előzmények

A pedagógusok továbbképzésében Magyarországon a legnagyobb változást a **közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényt módosító 1996. évi LXII. törvény** jelentette, amely **előírta a pedagógusok számára a továbbképzésben való részvételt**. A közoktatásról szóló törvénynek e rendelkezései alapján a pedagógus hétévenként legalább egy alkalommal jogszabályban meghatározottak szerint továbbképzésben vesz részt. A tanulmányait sikeresen befejező pedagógust jogszabályban meghatározottak szerint anyagi elismerésben kell részesíteni. A közoktatásról szóló törvény lehetőségként és nem kötelezettségként határozza meg a munkáltató részére a munkaviszony, illetőleg a közalkalmazotti jogviszony megszüntetését arra az esetre, ha a munkavállaló nem teljesíti a hétévenkénti továbbképzést. Az említett joghátrány alkalmazására csak abban az esetben van lehetőség, ha a munkavállaló, illetőleg a közalkalmazott önhibájából nem vett részt a továbbképzésben, illetve önhibájából nem fejezte be a tanulmányait sikeresen.

A törvénymódosítást követően jelent meg a **pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet**, amely szabályozta a továbbképzésben való részvétel és a finanszírozás feltételeit, valamint a pedagógus-továbbképzési tanfolyamok akkreditációjának módját. A szabályozás értelmében a pedagógus-továbbképzésre szánt költségvetési támogatás kötött felhasználású pedagógus-továbbképzési normatívaként az intézményekhez került, felhasználása az intézményekben elkészített ötéves továbbképzési terv alapján, az intézményvezető által tanévenként jóváhagyott beiskolázási terv szerint történik.

A **közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényt módosító 1999. évi LXVIII. törvény** alapján a továbbképzési rendszer néhány eleme megváltozott: **a pedagógus-szakvizsga letétele** – néhány tevékenység folytatását kivéve (intézményvezető, vizsgaelnök, közoktatási szakértő, gyakorlatvezető tanár) – **önkéntessé vált**. Ezzel egyidejűleg a kötött felhasználású pedagógus-továbbképzési normatíva nagysága a mindenkorai költségvetési tárgyalások mentén alakult ki.

A pedagógus-továbbképzési rendszer működéséről, **beválásáról** a Pedagógus-továbbképzési Központ végzett országos **reprezentatív felmérést** 2002-2003-ban (a kutatást Liskó Ilona, Nagy Mária és Dr. Polinszky Márta végezte).

Az elmúlt időszakban ilyen irányú vizsgálatra nem került sor.

Az elmúlt években jól körvonalazódó változások szerint az iskolákkal és a tanárokkal szemben támasztott követelmények egyre összetettebbek. A társadalom elvárja az iskoláktól, hogy érzékenyek legyenek a kulturális különbségekre, elősegítsék a toleranciát és a társadalmi összetartozást, hatékonyan reagáljanak a hátrányos helyzetű és a tanulási vagy magatartási problémákkal küzdő diákok igényeire, használják az új technikát, lépést tartsanak a tudomány gyorsan fejlődő területeivel és a diákok teljesítményértékelésének új módszereivel. A tanároknak képesnek kell lenniük arra, hogy felkészítsék a diákokat a társadalmi és gazdasági életre, ahol majd önállóan kell egész életük során folytatniuk a tanulást. Az iskola fokozatosan a tanítás helyszínéből a tanulás helyszínévé válik, a hangsúly a tanításról áthelyeződik a tanulási folyamat szervezésére, amely mindinkább kiegészül az **élethosszig tartó tanulásra való felkészítés** feladataival. Mindezek **a tanártól is másfajta tudást, új kompetenciák kialakítását, fejlesztését követelik meg**.

Fentiek alapulvételével a közoktatási szakterület áttekintette a pedagógus továbbképzési rendszer jelenlegi alapelveit, az ahhoz kapcsolódó jogszabályi környezetet, a pedagógus továbbképzési rendszerrel kapcsolatos statisztikai adatokat, amelyeket az előterjesztés mellékletében csatoltan bemutatunk. (1. számú melléklet: a pedagógus továbbképzések megoszlása a statisztikai adatszolgáltatás szerint, 2. számú melléklet: a képzők által bejelentett, indított pedagógus továbbképzések)

A pedagógus továbbképzési rendszer fejlesztési lehetőségeinek végiggondolására munkacsoportot hozott létre a közoktatási szakterület, amelyben az OH, az OKNT delegáltjai, az OOIH vezetője, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közoktatási Főosztályának munkatársai, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Államtitkári Titkárság delegáltja és további szakértők részvételével egyeztetések történtek a lehetséges szóba hozható azon megoldásokról, amelyek a jelenlegi rendszer pozitívumait megtartva megoldást találnak a jelenleg is tapasztalható problémákra. Ezzel párhuzamosan egyeztetés kezdődött el a felsőoktatási szakállamtitkársággal, a pedagógus szakvizsga, szakirányú továbbképzési szak kérdésében.

2. A jelenlegi helyzet feltárása

A munkacsoport a jelenlegi helyzet feltárását SWOT analízissel végezte el.

A résztvevők által elkészített, összesített SWOT alapján (3. számú melléklet) az alábbiakban jutott konszenzusra a munkacsoport.

A pedagógus továbbképzési rendszer **igénybevevők oldaláról** történő vizsgálata az alábbi **főcsoportok** szerint végezhető el:

1. finanszírozás
2. minőségügy - végrehajtás, kivitelezés
3. alapképzés, pályakezdés, továbbképzés
4. tervezés
5. érdekeltség
6. programkínálat

Erősség

1. **Finanszírozás**
A jogszabály által biztosított hétévenkénti továbbképzés lehetősége
Az állam forrást biztosít a továbbképzésen való részvételhez

2. **Minőségügy**
Az indítónak tájékoztatási kötelezettsége van
Felnőttképzési szerződést kell kötni
Program akkreditáció (alapítási engedély)
Indítási engedély
Verseny alakul ki a cégek között

Gyengeség

1. **Finanszírozás**
Az állam által biztosított forrás évről-évre csökken
Megoszlik a kevés forrás a felsőoktatás által szervezett képzés (szakvizsga, szakirányú továbbképzés, újabb diploma megszerzése) és tanfolyami továbbképzés között
A kistélepek pedagógusai hátrányban vannak

2. **Minőségügy**
Eltérés a megvalósulás és az ígért képzés között
Nem ellenőrzött a megvalósulás, nincs biztosíték az igénybevevők számára a minőség tekintetében
Az ellenőrzés (minőségbiztosítás) a hallgatói visszajelzésekre épül, ezekben jellegzetesen

<p>3. Alapképzés, továbbképzés</p> <p>Az egyes szakvizsgák ill. azzal egyenértékű képzések további szakképesítéshez juttatják a résztvevőt</p> <p>Az NFT keretében jelentős számú, általában a modernizációt szolgáló továbbképzési program kerül kidolgozásra</p> <p>A pedagóguspálya presztízsét emeli, hogy más értelmiségi pályákhoz hasonlóan a szakvizsga intézményét bevezette</p> <p>Pályakezdés segítése – gyakornoki rendszer</p>	<p>elkülönül a képzés színvonalának és közvetlen felhasználhatóságának megítélése</p> <p>A továbbképzések utógondozása, eredményességük és intézményi hatásuk mérése, értékelése megoldatlan</p> <p>3. Alapképzés, pályakezdés, továbbképzés</p> <p>Az intézményekben a továbbképzésekre rendelkezésre álló forrás nagyon sok helyen a szintemelő, vagy másoddiplomás képzések finanszírozására elegendő, így továbbképzésre már nem áll rendelkezésre forrás</p> <p>A vezetők továbbképzésének szinte teljes hiánya</p> <p>Az önképzés során elsajátított kompetenciákat nem ismeri el a rendszer</p> <p>A mindenki számára egységes 120 órás továbbképzés nem veszi figyelembe az egyéni különbségeket</p>
<p>4. Tervezés</p> <p>Jogszabály garantálja a tervezést</p> <p>Intézményi szinten tervezni kell</p> <p>Egyéni-közösségi igények összhangját figyelembe kell venni</p>	<p>4. Tervezés</p> <p>Fenntartói jóváhagyás hiánya</p> <p>A középtávú tervezés és az oktatáspolitikai ellentmondásai</p> <p>A pedagógiai program, továbbképzési program és a beiskolázásai terv összhangjának hiánya</p> <p>A közoktatási intézményekben nincs humán erőforrás fejlesztés, csak továbbképzés</p> <p>Az NFT programok felülírják az intézményi tervezést</p>
<p>5. Érdekeltség</p> <p>A továbbképzés fizetési, előmeneteli rendszerhez kötődik</p> <p>Egyes feladatok, beosztások ellátása kötődik a szakvizsgálóhoz</p> <p>A szakvizsga rendszere segíti a pedagógus mobilitását</p> <p>A szakmai kihívásokra választ kaphat</p>	<p>5. Érdekeltség</p> <p>A hasznosíthatósági szempont és az előmeneteli rendszer nincs összefüggésben</p> <p>Alacsony a fenntartói érdekeltség</p> <p>Egyéni, szakmai érdekeltség relatív gyengesége</p>
<p>6. Programkínálat</p> <p>Széles skála</p> <p>A megújuló oktatási és pedagógiai kérdésekre gyorsan reagál</p> <p>Tagolt rendszer, mindenki megtalálhatja a számára megfelelőt</p> <p>30 órás programok túlsúlya</p> <p>Alapítási engedélyezési eljárás szabályozott</p>	<p>6. Programkínálat</p> <p>Változó minőség</p> <p>A kínálat és a valós igény között nincs összhang (ill. a valós igényt senki nem tárta még fel)</p> <p>Szakmai, metodikai (szakmódszertani) továbbképzések szűk kínálata</p> <p>30 órás programok túlsúlya</p> <p>Nincs utógondozás, eredményesség vizsgálat</p>

A pedagógus továbbképzési rendszer irányítás oldaláról történő vizsgálata az alábbi főcsoportok szerint végezhető el:

1. szabályozás (feladat, hatáskör, felelősség megosztása)
2. tervezés, szervezés
3. finanszírozás
4. információ
5. minőségügy, ellenőrzés

Erősség

Gyengeség

1. Szabályozás

A szabályozott rendszer, törvény, kormányrendelet szintjén
Kontroll az OKNT
Intézményi, egyéni feladat és hatáskör nem szabályozott

2. Tervezés, szervezés

Jól szervezett akkreditációs eljárás
Jól felkészült akkreditációs testület

3. Finanszírozás

Kötött felhasználású normatíva
A pedagógus saját hozzájárulása
A kettős finanszírozás rendszerének megvizsgálása a források rendszerben tartása mellett (UMFT + pedagógus továbbképzés)

4. Információ, minőségügy

Nyilvánossági követelmények a jogi szabályozásban adottak

1. Szabályozás

Nincs kormányzati stratégia a továbbképzésről
A megváltozott /változás alatti pedagógusképzéssel a kapcsolat nincs meg
Az OKNT felügyeleti szerepe gyenge
A fenntartói feladat és hatáskör szabályozottsága nem megfelelő

2. Tervezés, szervezés

Nincs összehangolva az UMFT és az egyéb továbbképzések
Nem történik meg a pedagógus továbbképzési rendszer értékelése
Képzés szervezése terén erőteljes a divergencia, hiányzik a közvetítő (regionális, területi szinten)
A tervezési szintek újragondolása szükséges lenne, hiányzik a régiós, megyei, kistérségi tervezési szint
Intézményi tervezési határidő nem életszerű (aktuális év március 15.)
Az akkreditáció tartalmának újragondolása szükséges lenne
Hiányzik a teljes körű helyzetfeltárás

3. Finanszírozás

Egyszerre van jelen a pénzszűke, pénzbőség (fejlesztési források miatt)

4. Információ, minőségügy

Az információkhoz való hozzáférés korlátozott az intézmények, pedagógusok számára
Az információ nem elég strukturált, nem elég felhasználóbarát
Nincs nyilvános kontroll, visszajelzés

II. Javaslatok

1. Tartalmi kérdések

1.1 Cél, hogy a „három I”-ként ismert pedagógus-képzési folyamat váljon meghatározóvá. Hosszú távú cél, hogy a **pedagógus – továbbképzés szakaszosan egymásra épülő rendszert** alkosson, amelyben az iskolarendszerű alapképzési, a kezdő pedagógusi (gyakornoki), a szakmai – metodikai – pedagógiai - pszichológiai tudást karbantartó, megújító, az új feladatokra felkészítő továbbképzési szakaszok harmonikusan épüljenek egymásra.

Első szakasz

A pályára újként belépők esetében ebben a folyamatban az alapot a felsőoktatás keretében megszerzett elméleti alapismeretek adják. Ebben az alapozó szakaszban kell az információs és kommunikációs technikák (továbbiakban: IKT) alkalmazását elsajátíttatni, valamint az új kihívásoknak megfelelő tartalmakkal, kompetenciákkal bővíteni a képzést. (ez a felsőoktatás ezen belül a pedagógus képzés területe)

Második szakasz

Erre épülnének a gyakornoki idő 3 évében (1 – 3. év) az intézményben megszerzett általános és intézmény specifikus ismeretek és gyakorlat. Ebben a szakaszban a gyakorlat élvez prioritást.

Harmadik szakasz

A gyakornoki időt követő öt évben (3 – 8. év) szükséges a pedagógus szakmai – metodikai - pedagógiai-pszichológiai ismereteit, a mesterségbeli tudást elmélyíteni. Ez az időszak a már megszerzett gyakorlati tudás alapján alkalmas lehet új módszerek megismerésére, új kompetenciák megszerzésére is. Nevezetesen ebben a továbbképzési szakaszban kell pl. sort keríteni az IKT – nak a tanulás szervezésében való alkalmazására, ill. az alkalmazás új lehetőségeinek megismerésére.

Negyedik szakasz

A folyamat negyedik szakaszaként (a pályakezdést követő 10-14. évben – ez a második hétéves ciklus időszaka) kerülhetne sor arra, hogy a felsőoktatás minőségi kontrollja mellett, legalább 60 órás továbbképzés keretében „újítsa meg” a gyakorló pedagógus szakmai ismereteit. A „szakmai megújító képzésbe” bekapcsolódó képzőknek az ilyen irányú képzésben szintén részt vevő felsőoktatási intézményekkel egyeztetett program szerint kell a szakmai megújító képzést szervezni.

A jelenlegi szabályozás szerinti kötelezőség – önkéntesség elvét megtartva az intézmény által elkészített továbbképzési szabályzóknak elsődlegesen ez utóbbi három szakaszt kellene hangsúlyosan támogatni, ösztönözni.

Ezt követően a hétévenkénti kötelező továbbképzés rendszere a jelenleg is szabályozottak szerint működhetne tovább.

A fenn felvázoltak az alábbi középtávú célokat jelölik ki:

- a gyakornoki képzés elismerése továbbképzésként,
- ki kell dolgozni a **pedagógus – továbbképzésben résztvevő képzők** esetében a képzési idő továbbképzésként történő elismerésének szabályait,
- mivel a mesterségbeli tudás elmélyítése önképzéssel is megvalósítható (más pedagógusok óráinak látogatása, megbeszélése, más iskolák jó gyakorlatának megismerése, bemutató órák tartása stb.), ki kell dolgozni az **önképzés elismerésének rendjét, százalékosan a teljesített idő arányában**
- a tanárok képzésének helyben történő megszervezése garanciája lehet egy eredményesebb, hatékonyabb képzésnek
- **új továbbképzési formák támogatása szükséges**, nevezetesen: vezető mentorálása, szupervízió,
- a mesterségbeli tudás elmélyítése szakaszban az intézményvezető, szakmai munkaközösség hatásköre legyen eldönteni, hogy az egyes pedagógus milyen, hány órás kötelező továbbképzésen vegyen részt, így módon az **egyéni különbségek is differenciáltan kezelhetők** lennének,
- a pedagógus **teljesítményértékelése összekapcsolandó** a továbbképzéseken való részvétellel, értékelési szempontként kell meghatározni a pedagógus motiváltságát az új ismeretek, kompetenciák megszerzésére,

1.2 Rövid távú célként fogalmazható meg változatlanul a pedagógus – továbbképzés **önkéntességének fenntartása a szakvizsga vonatkozásában**. A jelenlegi szabályozás szerint is a szakvizsgára történő felkészítésbe való bekapcsolódásnak legfontosabb elve az önkéntesség és a választási szabadság. Ezt a jövőben is szükséges megőrizni, mivel ez a pedagógus előmeneteli rendszer egyik alapján képezi. Kivételt jelentenek a jogszabályban meghatározott azon munkakörök, beosztások, ahol jelenleg is kötelező, ill. kötelező lesz a pedagógus szakvizsga.

1.3 A tanulás-tanítás eredményességét növelő tényezőként értékelhető a pedagógus-közösségek (tantestületek, vagy legalább annak egy csoportja, vezetők és pedagógusok, esetleg fenntartói, szülői és diák képviselők részvétele a csoportos képzésben) szakmai fejlesztése, az **iskolák tanuló szervezetté való alakulását**. (pl. a képzések intézményekbe „helyezése” is fentieket segíthetné)

1.4 Ki kell dolgozni a **vezetői továbbképzés** rendszerét. Szükséges olyan továbbképzések biztosítása a vezetők számára – pl. a megbízást követő két éven belül – amelyek egyrészt folyamatosan fejlesztik a vezetői kompetenciákat, másrészt naprakész tudást biztosítanak az intézményvezetőknek.

1.5 Ki kell dolgozni a közoktatási **szakértők kötelező továbbképzésének** rendszerét, melyek folyamatosan naprakész tudást biztosítanak a szakértőknek.

1.6 Ki kell dolgozni a szakmai segítők, **mentorok felkészítésének** tartalmi követelményeit.

1.7 A pedagógus-szakvizsgára történő felkészülésnek, illetőleg a pedagógus-továbbképzésben való részvételnek szolgálnia kell az **egyéni pedagógus érdekek mellett az intézményi érdekeket, és az intézményfenntartó érdekeit** is. A továbbképzésben való részvétel lehetőséget kell, hogy nyújtson a foglalkoztatási problémák megoldásához, az esetleges pedagógus munkanélküliség megelőzéséhez, a fenntartó által fontosnak tartott szakmai elképzelések megvalósulásához. A pedagógus-továbbképzésnek, illetve a pedagógus szakvizsgára történő felkészítésben való részvételnek szolgálnia kell azokat a pedagógiai célokat, amelyeket az óvoda, az iskola, illetőleg a kollégium meghatározott a nevelési programjában, pedagógiai programjában. Ezért **állami forrásból csak olyan továbbképzés legyen finanszírozható, amely összhangban van az intézmény munkaerő gazdálkodásával, pedagógiai programjával.**

1.8 **Új tartalmak megjelenése** a pedagógus továbbképzés keretében: pl. integrációs felkészítés, alternatív vitarendezési eljárások, pedagógusok mentálhigiénéje stb.

2. A továbbképzések szervezése

2.1 Szükséges az akkreditációs eljárás szabályainak áttekintése, a továbbképzések minőségének javítása érdekében. A jelenlegi program - akkreditáció mellett további követelmények meghatározása is szükséges, mely a képzést szervezőt, annak szervezetét, a képzésben részt vevőket vizsgálja pl. az alábbi szempontok szerint:

- a szakmai – tartalmi elemek mennyiben felelnek meg az új kihívásoknak,
- a képzést tartók rendelkeznek-e szükséges kompetenciákkal,
- a képzést szervező szervezet humánerőforrás gazdálkodása, fejlesztése,
- a képzést szervező, rendelkezik – e minőségbiztosítási rendszerrel,
- a képzések módszertana.

2.2 Az oktatási miniszter számára lehetővé kell tenni, hogy a mindenkor **tanév rendjéről szóló rendeletben kötelező továbbképzéseket írjon elő**, amennyiben a statisztikai adatok szerint egyes területeken hiány mutatkozik.

2.3 **A képzések rugalmasabbá tétele érdekében megfontolandó a minimum 30 óras akkreditált továbbképzés időtartamának csökkentése minimum 5 órára.**

2.4 Támogatni kell azokat a törekvéseket, amelyek a továbbképzést **távoktatási formában** is lehetővé teszik.

2.5 A továbbképzést végző szervezetek értékelésében a nyilvánosság erősítése az egyik legfontosabb követelményként jelenik meg, oly módon, hogy eredményét a felhasználók számára folyamatosan biztosítani kell.

3. A továbbképzések ellenőrzése

3.1 A fenntartónak kötelezővé kellene tenni, hogy ellenőrizze a továbbképzési program és a beiskolázási terv tartalmát, illetve ezek csak a fenntartó jóváhagyásával legyenek érvényesek. Ezen túl javasoljuk, hogy amennyiben a pedagógiai szolgáltatások egyenletes elérhetősége nem biztosított az egy fenntartóhoz tartozó több közoktatási intézmény esetében, a fenntartó olyan intézményi továbbképzési programot fogadjon el, amely reflektál erre a hiányosságra. Ezt a helyzetet feltárhatja a Kt. 85. § (4) bekezdése szerinti önkormányzati intézkedési terv és az önkormányzati minőségirányítási program, mely többek között meghatározza a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket, a gyermek- és ifjúságvédelem és a közoktatás kapcsolatát. (Mivel ez a rendelkezés jelenleg nem vonatkozik az összes intézményfenntartóra, jelen állapot szerint ezen a ponton sérülhet az egyenlő bánásmód, a fenntartókra vonatkozó azonos kötelezettségeknek való megfelelés elve.) Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések megjelennek az óvoda nevelési programjában, illetve az iskola, kollégium pedagógiai programjában is, ezért a fenntartónak gondoskodnia kell arról, hogy a továbbképzési program és a beiskolázási terv összhangban legyen az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedésekkel. Amennyiben ezen intézményi dokumentumok nincsenek összhangban a nevelési programmal, illetve a pedagógiai programmal, továbbá a fenntartói munkaerő gazdálkodási tervvel, vagy jogszabállyal ellentétesek, akkor a fenntartó a közoktatásról szóló törvény 104. §-ának (2) bekezdése alapján hozzon megfelelő döntést.

3.2 Szükséges a továbbképzési rendszer **minőségbiztosítása ellenőrzésének** erősítése, kiterjesztése a **programok megvalósítására, bevalásának vizsgálatára,** külsőleg finanszírozott kontroll által. Szükséges a tanfolyamokról szóló **felhasználói értékelésről az akkreditáló szervezetet tájékoztatni,** ill. az **Oktatási Hivatal** feladatai között eddig lehetőségként megjelenő **ellenőrzést kötelező, finanszírozott feladattá tenni.**

3.3 A közoktatás átfogó modernizációját központi adminisztrációs oldalról támogató szolgáltató rendszerek fejlesztése és megvalósítása az ÚMFT 3.1 központi programjának tervezett eleme, ezért a közoktatási pályázatok fejlesztéskoordinációs támogatása érdekében szakmai programkövető támogató rendszer és adatbázis kifejlesztésére, kerül sor, amely képes az ÚMFT által nyújtott pályázati források gyakorlatban történő szakmai/tartalmi felhasználását naprakészen nyomon követni, és egy jelzőrendszer segítségével a fejlesztési folyamat közbeni beavatkozási lehetőségét felkínálni. E rendszer elemeként kerüljön sor a pedagógus továbbképzések nyilvántartására és követésére alkalmas rendszer fejlesztésére.

4. ÚMFT keretében zajló pedagógus továbbképzések

4.1 A pedagógus-továbbképzési rendszeren belül **külön kell kezelni az Új Magyarország Fejlesztési Terv (továbbiakban: ÚMFT) keretében zajló képzéseket.** Cél azonban a források hatékony felhasználása miatt az összehangolás egyrészről a pedagógusképzés és a pedagógus-továbbképzés között, másrészről a különböző forrásokból megvalósuló pedagógus továbbképzések között. (pl. TÁMOP 4.1.2 „Tartalomfejlesztés, képzők képzése, különös tekintettel a matematikai, természettudományi, műszaki és informatikai (MTMI) képzésekre és azok fejlesztésére” konstrukció, melynek keretében jelentős forrásokat fordítódnak a pedagógusképzés támogatására.) Az ÚMFT források keretében közvetlenül mintegy 30 milliárd Ft áll rendelkezésre a TÁMOP 3.1.5 (3.1.5+3.1.7) konstrukció keretében pedagógus tovább- és átképzésre. Közvetve pedig további közel 50 milliárd Ft (szolgáltatói kosár, TÁMOP 3.1.4 (3.1.3+3.1.4) konstrukció) fejlesztési forrás támogatja a pedagógus továbbképzést. Ehhez az összeghez járul még hozzá a TÁMOP 3.1.6 EGYMI, a TÁMOP 3.3-as intézkedésen belüli esélyegyenlőségi konstrukciók, illetve a TÁMOP 3.4 intézkedés (3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.4) keretében támogatott pedagógus továbbképzések.

4.2 AZ ÚMFT képzéseken belül hangsúlyos területként jelenik meg a képzők képzése.

4.3 Az ÚMFT keretében zajló képzések jellemzői és kapcsolódása a pedagógus továbbképzéshez:

- 100%-ban finanszírozott képzések,
- elsősorban az oktatási-nevelési intézménybe helyezi képzést,

- az ÚMFT keretében megtartott képzések akkreditált továbbképzések, melyek beszámíthatók a pedagógusok kötelező továbbképzésébe.

5. a Pedagógus továbbképzés finanszírozása

5.1 Jelentős hangsúlyt kell fektetnie annak kidolgozására, hogyan válik megvalósíthatóvá a kiszámíthatóbb finanszírozás, milyen átcsoportosításokkal biztosítható több állami forrás a feladatok végrehajtására. A továbbképzés 10-15. évében a munkáltatónak a teljes képzési költséget át kellene vállalnia. A finanszírozási kérdések kidolgozása során tekintettel kell lenni arra, hogy közoktatás normatív finanszírozási rendszere kapcsán ez a költség is a központi költségvetésben, illetve a helyi önkormányzatok költségvetésében jelentkezik. Szintén költségvetési igényt vonhat maga után a szakmai segítői feladatokat ellátó mentorok, valamint a vezetők szakmai felkészítése.

MUNKAANYAG, A KORMÁNY ÉS A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

1. számú melléklet

Pedagógus továbbképzések megoszlása a statisztikai adatszolgáltatás alapján (összeállította: Horváth Gréta OKM)

A)

További képzést szerzett, pedagógus munkakörben alkalmazottak a beszámolási időszakban		2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	
A beszámolási időszakban képzést szerzettek száma összesen (létszám, fő)		9514	8871	9771	11667	11747	8881	7487	
Ebből	Ph.D. fokozatot szerzett	55	41	44	56	48	68	68	
	első egyetemi alapképzést szerzett	738	642	526	566	594	483	474	
	második főiskolai/egyetemi alapképzést szerzett	2130	2025	1811	1885	1838	1925	1690	
	főiskolai szakirányú továbbképzésben képzést szerzett	1313	1020	998	881	894	792	678	
	egyetemi szakirányú továbbképzésben képzést szerzett	373	415	379	373	389	400	308	
	szakvizsgát tett	995	1436	2178	1953	1987	1969	1824	
	informatikai képzést szerzett	2183	2010	2684	4572	4712	2230	1593	
	ebből	ECDL képzést szerzett	469	679	1386	3151	3463	1509	1075
		OKJ végzettséget szerzett	933	850	745	777	708	447	326
	legalább középfokú C típusú nyelvvizsgát tett		254	183	193	236	223	231	118
	vezetőképzésben képzést szerzett		1455	1114	1052	926	931	762	724
	ebből	egyetemi szintű képzést szerzett	414	363	330	295	331	290	244
főiskolai szintű képzést szerzett		713	491	456	334	359	276	282	

Készítette: Béresné dr. Dunai Gyöngyi

Látta: Csillag Márta

Jóváhagyta: dr. Szüdi János

MUNKAANYAG, A KORMÁNY ÉS A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

B)

Pedagógus munkakörben alkalmazottak részvétele a pedagógus munkát segítő képzésben, támogatott továbbképzésben a beszámolási időszakban		2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	
A beszámolási időszakban további képezésért tanult		20394	20108	20848	20215	19522	17795	15568	
ebből	végzettségi szintet emelő alap vagy kiegészítő képzésben vett részt	3992	3941	3829	3775	3489	3251	2719	
	második vagy további (azonos szintű) képezésért tanult (egyetemen v. főiskolán)	6212	5964	5849	5876	5738	5444	4392	
	egyetemi szakirányú továbbképzésben vett részt	1615	1444	1304	1336	1285	1109	934	
	főiskolai szakirányú továbbképzésben vett részt	2838	2119	2138	1949	1806	1489	1294	
	OKJ képzésben vett részt	1681	1507	1303	1330	1139	804	745	
	szakvizsgára felkészítő képzésben vett részt	2185	3313	4102	3996	3928	3777	3144	
	kedvezmény szerint	önerőből vállalt	1884	2206	2738	3047	3025	3117	2782
		költséghozzájárással támogatott	7850	6993	6607	5951	5518	4494	3302
költséghozzájárással részben támogatott		6700	6509	6715	6444	6306	5905	4995	

Készítette: Béresné dr. Dunai Gyöngyi

Látta: Csillag Márta

Jóváhagyta: dr. Szüdi János

MUNKAANYAG, A KORMÁNY ÉS A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Pedagógus munkakörben alkalmazottak részvétele a pedagógus munkát segítő képzésben, támogatott továbbképzésben a beszámolási időszakban			2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
Tanfolyami továbbképzésen vett részt			38409	36243	34134	42723	44094	35047	45783
ebből	téma szerint	szaktárgyi elméleti	5993	5207	4719	6950	8587	4767	3998
		módszertani	13072	12193	10853	13216	14863	15455	24467
		informatikai	7253	5930	6514	8203	8355	4542	5330
		egyéb, általános témájú	7657	8337	5375	6133	5151	4969	5223
	szervezés szerint	felsőoktatási intézmény által szervezett	3353	3099	2866	2795	2189	2045	1755
		pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény által szervezett	24967	23330	19849	26079	28393	22215	30482
		nemzetközi egyezmény keretében szervezett	739	859	848	943	1242	1205	1372
	kedvezmény szerint	önerőből vállalt	628	758	1124	1257	1193	1009	1439
		költséghozzájárással támogatott	20643	19742	16260	22091	24565	19082	26936
		költséghozzájárással részben támogatott	11842	10025	9153	9676	9162	7420	7097
	időtartam szerint	30 órás	20018	19246	15225	20472	24377	19960	27168
		60 órás	9734	8805	7740	8281	7664	5381	4861
		90 órás	1138	1036	1137	1158	1045	936	1862
		120 órás	2948	2745	3140	4030	3309	2869	4065

Készítette: Béresné dr. Dunai Gyöngyi

Látta: Csillag Márta

Jóváhagyta: dr. Szüdi János

MUNKAANYAG, A KORMÁNY ÉS A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

2. számú melléklet

Indításra bejelentett akkreditált pedagógus – továbbképző tanfolyamok száma 2005-2007 első félév (az OH adatszolgáltatása alapján)

Tartalmi terület	Jegyzek TKOD	2005. év/db	2006. év/db	2007. év/db
magyar nyelv és irodalom	01	22	19	120
idegen nyelv	02	38	94	62
matematika	03	18	40	135
történelem	04	21	16	66
fizika	05	6	11	5
kémia	06	6	7	3
biológia	07	7	4	4
informatika	08	13	6	49
földünk és környezetünk	09	5	7	6
testnevelés és sport	10	9	15	13
rajz és vizuális kultúra	11	1	12	6
ének-zene	12	7	10	16
környezetismeret	13	8	12	10
technika és életvitel	14	1	-	1
természetismeret	15	1	2	4
tánc és dráma	16	3	2	3
hon-és népismeret	17	-	1	-
mozgókép- és médiaismeret	18	5	9	7
művészetek	19	-	4	1
egészségnevelés, mentálhigiéné	21	26	63	26
EU integráció	22	12	26	18
felnőttoktatás	23	1	-	1
gyermek- és ifjúságvédelem	24	2	4	4
gyógypedagógia	25	38	87	174
pályaorientáció	26	1	10	46
kollégiumi nevelés	28	4	-	2
művészeti nevelés	29	47	116	114
szabadidő	30	10	18	16
nemzetiségi és etnikai nevelés és oktatás	31	10	64	141
óvodai nevelés	32	24	43	144
pedagógus mesterség, pedagógiai módszerek	33	143	397	813
szakképzés	34	12	14	27
tanügyigazgatás	35	2	11	5
vezetőképzés	36	3	23	53
számítástechnika, informatika	37	375	650	1056
pszichológia	38	57	76	132
minőségbiztosítás	40	17	37	128
alternatív pedagógiák	41	25	7	17
mérés, értékelés, vizsga	43	40	57	69
vezetőtanárok, szakértők, mentorok, képzők képzése	46	2	29	28
egyéb	99	8	39	60
Összesen		1030	2042	3585

3. számú melléklet

A munkacsoport tagjainak véleményét összesítő SWOT

SWOT – az igénybevevők oldaláról

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nagy továbbképzési, tanfolyami kínálat ▪ Anyagilag a másoddiploma és a szakvizsga előnyt jelenthet ▪ Kialakult, tervezhető rendszerben valósul meg, ▪ A pedagógusok ismerik, elfogadták a hétevenkénti továbbképzés szükségességét ▪ Az oktatáspolitikai irányelveit gyorsan követik a cégek a továbbképzések akkreditációjánál: pl. minőségügy, kompetenciafejlesztés, kooperatív tanulás, a. nem szakrendszerű oktatás stb. Így a pedagógusok is hamarabb megismerik az oktatáspolitikai irányelveit ▪ Verseny alakult ki a cégek közt, aminek árleszorító hatása van. (Figyelik egymás árait a Jegyzékben) ▪ Széleskörű programkínálat 30-60 órás sávban ▪ Intézményi szinten kell tervezni a továbbképzésben való részvételt ▪ Egyes szakvizsgák, illetve azzal egyenértékű képzések további szakképesítéshez juttathatják a résztvevőt ▪ Az állam forrást biztosít a továbbképzésben való részvételhez ▪ Az NFT keretében nagy számú, általában a modernizációt szolgáló továbbképzési program került kidolgozásra ▪ Motivációt jelent az önvizsgálatra a szakmai felkészültség terén. ▪ Ösztönzést ad a friss szakmai (szaktudományi és pedagógiai) eredmények fölterképezésére. ▪ Új formáit és útjait ismeri meg a résztvevő szakmai kommunikációnak és a további önképzésnek. ▪ A különböző intézményekből jövő csoporttársakkal való találkozás spontán szakmai kapcsolatokat is épít. ▪ Előmozdítja az oktatáspolitikai döntésekre és helyi feltételekre való reflektálást. ▪ A kormányrendelet 1997-es megjelenése óta a pedagógus-továbbképzés a hazai oktatási rendszerben önálló alrendszerre vált. (Kozma Gábor, 2006) ▪ A pedagógus pálya presztízsét emeli, hogy más értelmiségi pályákhoz hasonlóan (jogi, orvosi, közgazdász, mérnök) a szakvizsga intézményét bevezette. ▪ Az ismeretek rendszeres (elvárt) megújítása, további szakképzettségek támogatott megszerzésének lehetősége, a pedagógiai gyakorlatában az élethosszig tartó tanulásra való felkészítést segíti. ▪ Tagolt funkciójú továbbképzési rendszer jött 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kevés pénz a központi támogatásból ▪ A továbbképzések szakmai színvonala változó, az igénybevevő számára nem kiszámítható • Nincs a továbbképzéseknek tartalmi ellenőrzése, ezért gyenge színvonalú programok megtartására is sor kerülhet. A résztvevő ezzel már csak a pénz befizetését követően szembesül ▪ A minőségbiztosítási feltételeket csak a képzés gazdái határozzák meg, a külső kontrollt csak a „majd a piac eldönti...” és aki addig odajárt, az póru jár. ▪ A programkínálat és a felhasználói igények közötti kapcsolat nem elég erős (egyes felhasználói csoportok számára hiányos kínálat) ▪ Nehéz a képzési kínálatról tájékozódni az intézményeknek (jellemzően a reklámkiadványokból tájékozódnak) ▪ Az intézményi középtávú továbbképzési programok és éves beiskolázási tervek formálisak ▪ Az egyes programok minőségéről, használhatóságáról (beválásáról) nem állnak rendelkezésre információk a felhasználók számára ▪ A képzési színvonal (minőség) nagymértékben egyenetlen ▪ A vezetők továbbképzésének szinte teljes hiánya (intézményvezetők és középvezetők számára egyaránt) ▪ A 120 óra kötelező teljesítése miatt egyes tanfolyamokon sokan érdektelenek, demotiváltak ▪ A 30 óránál kisebb óraszámú képzéseket nem ismeri el a rendszer ▪ Az önképzés során elsajátított kompetenciákat nem ismeri el a rendszer ▪ A szakvizsga megszerzése után, annak intézményi hasznosítása nélkül is járó kötelező feljebb sorolás inkább csupán bármely oklevél megszerzésére motiválja a pedagógusokat ▪ Az NFT keretében a nyertesek számára kötelezővé tett továbbképzések mennyiségi szempontból jelentősen megterhelték az intézményeket, az azokon való részvétel sok esetben formális volt ▪ Az intézményekben rendelkezésre álló címzett normatíva nagyon sok helyen a szintemelő, vagy másoddiplomás képzések

létre (Liskó Ilona, 2004), amely alkalmas lehet a közoktatás differenciált igényeinek kielégítésére.

- A „hétévenkénti részvétel a továbbképzésben” az önképzésre kevésbé motivált pedagógusokat is tanulásra készíteti.
- A nagyon gazdag tematikájú továbbképzési programok révén sok új tudás halmozódott fel a testületekben; a zömében interaktív képzések révén újszerű szakmai kapcsolatok alakultak ki a képzőhelyek és a képzésben részt vevő pedagógusok között.
- Megjelentek az un. belső képzések (egy-egy tantestület vagy nagyobb csoportjai részére az iskola működési helyén szervezett tanfolyamok).
- A visszajelzések alapján az intézményekben növekszik az igény a továbbképzéseken szerzett egyéni tudás, továbbfejlesztett kompetenciák közösségi kamatoztatására (elsősorban három területen: fejlesztő pedagógusi tevékenység, minőségfejlesztő programok készítése és infokommunikációs kompetenciák a tanítási-tanulási folyamatban).

finanszírozására elegendő, így továbbképzésre már nem áll rendelkezésre forrás

- Egyre inkább hiányoznak helyi, megyei továbbképzést szervező szervezetek (a képzők közvetlenül keresik az egyes intézményeket, így kicsi a létszám, illetve a lakóhelytől távol esik, ezért sokszor nem elérhető a képzés)
- A tanfolyamok komfortja váltakozó minőségű (helyszín, ellátás, stb.)
- Kiszámíthatatlan a továbbképzések színvonala, az akkreditáció nem ad biztosítékot a kellő szakmai nivóra és a gyakorlatiasságra.
- A tanfolyamok csoportlétszáma magasban van maximálva, nincs kellő biztosíték a „hallgatók” intenzív, cselekvő részvételére.
- Bizonytalan, hogy miként jutnak hozzá a résztvevők a szakirodalmi forrásokhoz és az interneten át elérhető információkhoz.
- A részvétel nem egyéni döntéstől függ, hanem a vezetői szándékoktól és a helyi költségvetési feltételektől.
- Tisztázatlan az önkéntes és kötelező jelleg a továbbképzésben.
- Az iskolák a nevelési, pedagógiai programja és ötéves továbbképzési terve gyakran nincs egyeztetve. (A fenntartók e tekintetben általában nem gyakorolják a törvényben előírt ellenőrzési jogukat.) Az éves beiskolázási tervek esetlegesek, nincs mindig prioritása az intézményi érdekeknek.
- Erős érdekkonfliktusok alakulnak ki az eltérő egyéni szándékok és intézményi szükségletek alapján.
- A programok igen nagy száma és heterogenitása miatt az akkreditációs eljárás tartalmi minősítésre kevésbé alkalmas.
- A programok variabilitása gyengeség forrása is: olykor minőségromlás következhet belőle (pl. a szakvizsgát szerezni ma 4, 5 (+szakképzettséggel), 2, sőt 1 féléves (kiegészítő) változatban lehet).
- A továbbképzés rendszeréből ma nem egyformán profitál minden réteg, úgy tűnik, leginkább az óvónők, tanítók, a közepes méretű községek és a nagyvárosok gimnáziumi tanárai (Cseh Györgyi, 2006). A vezetők számára továbbképzés gyakorlatilag nincs a rendszerben.
- Az ellenőrzés (minőségbiztosítás) a hallgatói visszajelzésekre épül, ezekben jellegzetesen elkülönül a képzés színvonalának és közvetlen felhasználhatóságának megítélése.
- A továbbképzések utógondozása, eredményességük és intézményi hatásuk mérése, értékelése megoldatlan. (Egyebek között ezért is érzékelik a pedagógusok gyakran kampányszerűnek a továbbképzési hullámokat.)

- Nem kielégítő, romló anyagi feltételek között zajlik a továbbképzés. Ennek következménye, hogy csökken az intézményi támogatottság, szűkülnek a (kötségvetési, fenntartói) anyagi források, a képzéshez, felkészüléshez biztosított idő, lehetetlenné válik a horizontális tanulási lehetőségek kihasználása.

Lehetőség

- A közoktatás fejlesztési irányait, igényeit figyelembe vevő pedagógusképzési reform időszaka kivételes lehetőséget (és sürgető szükségletet) teremt a „három I” -ként ismert (initial, inductuion, in-service education) pedagógus képzési folyamat kialakítására, amelyben

az iskolarendszerű kiképzési,

a kezdő pedagógusi (gyakormoki),

*a szakmai-metodikai-pedagógiai-pszichológiai tudást karbantartó, megújító, az új feladatokra felkészítő továbbképzési

szakaszok harmonikusan épülnek egymásra. (Nagy Mária, é.n.)

- Az ÚMFT keretében megfogalmazódó közoktatási fejlesztési és továbbképzési programok (a kapcsolódó jelentős pénzügyi forrásokkal) lehetőséget teremtenek a pedagógus-továbbképzés koncentráltabbá tételére és megfelelő finanszírozására. A pályázatok kikényszeríthetik a közoktatás tényleges igényeihez szervezesebben igazodó tartalmú továbbképzések preferálását.
- A továbbképzési programok tartalmi kínálata orientálja a pedagógusokat arról, hogy milyen szakmai területeken jelennek meg új fejlesztési feladatok. Ez önképzésre is inspirációt adhat.
- A továbbképzésben való részvétel növelheti a pedagógus helyi szakmai megbecsülését.
- Alapja lehet a munka differenciált értékelésének, jutalmazásnak, a besorolásban való előrehaladásnak
- Ösztönzést adhat új, összetettebb feladatok vállalására vagy megpályázására.
- Növelheti a pedagógus mobilitási esélyeit vagy készségét.
- A továbbképzési rendszer minőségbiztosításának javítása, kiterjesztése a programok megvalósítására, beválásának vizsgálatára
- A nyilvánosság erősítése továbbképzést végző szervezetek tevékenységének értékelésében, az erről szóló információk felhasználók számára való biztosításában
- Az alapképzés, továbbképzés és önképzés közötti kapcsolatok erősítése
- Az önképzés elismerhetőségének megteremtése
- A továbbképzés-szervezés, mint megyei és regionális szolgáltatás megerősítése

Veszély

- A rendszer (a hármas tagolódási képzési folyamat) formális kiépülése, a szükséges anyagi források és képzések hozzárendelésének elmaradása (vö. pl. a mentorképzés és –rendszer).
- A köz- és felsőoktatás közötti együttműködés hiányosságai a képzési folyamatok minőségének rovására megy, különösen a gyakorlati képzésben megszerezhető kompetenciák terén.
- Kialakulhat (erre már volt példa az elmúlt periódusban) egy kettős továbbképzési rendszer, ezek tartalmilag összehangolhatóak, de finanszírozásuk eltérő (Cseh Györgyi, 2006). A „kötségvetési forrási” rendszerben romlik a helyzet, a pedagógusok órászámával stb. kapcsolatos szabályozások a továbbképzésben való részvétel ellen hatnak. Különösen igaz ez a pedagógusok által előnyben részesített hosszabb idejű, újabb szakképzettséget adó képzésekben való részvételre. A helyettesítésekre, utazásra fordítható költségvetési keretek megszűnni látszanak. Ezzel szemben a „pályázati forrási” továbbképzések bőségesen finanszírozottak (ezek mellett szükségtelenek az egyenletesen terített költségvetési normatívák). Ez a kettős rendszer azonban a továbbképzéshez való hozzáférés egyenlőtlenségeit fokozhatja.
- Veszélyként kell számolni a pedagógusok körében is terjedő perspektívátlansággal, amely ellene hat a folyamatos erőfeszítést igénylő továbbképzések vállalásának.
- A továbbképzésben való részvétel helyi konfliktusokat idézhet elő: pl. más valaki nem jut hozzá a lehetőséghez, a távollét idejére eső iskolai feladatok ellátása másoknak többletterhet jelenthet.
- A végzettség (a „papír”) gyakorlati hasznosításához nem adódik lehetőség, s ez elinflálja a továbbképzésen elsajátított tudást. (Tömegek végezték el pl. a 2-3 éves vezetőképzőt, többségüknek nem nyílik módja vezetői munkakör betöltésére.)
- Kérdéses, hogy maga a rendszer (az öt évre akkreditált programok tartalma?) képes-e követni az ágazatpolitikai, jogszabályi változásokat. Így megeshet, hogy valaki már „lejár” ismereteket sajátít el.
- A továbbképzést szolgáló állami források drasztikus csökkenése, esetleg megszűnése
- A HEFOP pályázaton nyertes iskolák

MUNKAANYAG, A KORMÁNY ÉS A MINISZTERIUM ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

- A pedagóguspályán belül egyik előrelépési lehetőséggé válhat
 - A megújulás lehetőségét biztosíthatja (pl. kiégés elleni tréningek)
 - Pótolhatja a pedagógusképzésben -különböző okok miatt kialakult - hiányosságokat
 - A munkakörváltást előkészítheti az új képzettség megszerzése
- pedagógusainak egy része a rövid intervallumon belüli túl sok képzésre panaszkodott. Ez más pályázatokkal kapcsolatosan is fölmerült. Pl az SZFP I. ill. II:
- A liberális továbbképzési témaválasztás miatt szélsőséges nézetű továbbképzések is bekerülhetnek a rendszerbe
 - Nem jelent előnyt anyagilag a szakmai – módszertani képzés (elsősorban csak a szakvizsga és a másoddiploma)

SWOT-irányítás oldaláról

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none">▪ Jól meghatározott és működtetett rendszerben valósul meg▪ Jogsabályi megalapozottság▪ A pedagógus továbbképzési rendelet rendszerszerűsége kiváló, értelmezhető, betartható▪ Közvetett módon, de az oktatáspolitikai irányelveit képes követni. (több minden ment át a pedagógus fejekbe a továbbképzéseken, mint a különböző helyi dokumentumok átdolgoztatása által.▪ Alapos, egzakt az alapvető koherenciák vizsgáló értékelési rendszer▪ Jól szervezett akkreditációs eljárás▪ Rutinos, szakmailag felkészült akkreditációs testület• A továbbképzéssel összefüggő legfontosabb feladat és hatáskörök magas szintű jogszabályok szabályozzák• A jogszabályok kapcsolatot teremtenek az intézményi pedagógiai program és a továbbképzési igények összekapcsolására (még ha nem is működik mindenhol...)• Van program-akkreditáció (alapítási engedély)• Van szabályozás a továbbképzések indításához szükséges feltételek meglétének vizsgálatára (indítási engedély)• A továbbképzés rendszerét, ezen belül a programok akkreditációját az OKNT állandó bizottsága felügyeli (?), így szerepet kapnak benne a szakmai szervezetek is, hiszen öt tagot az OKNT delegál a bizottságba• Az intézményi középtávú továbbképzési tervek jóváhagyása fenntartói hatáskör• Az éves beiskolázási tervért az intézményvezető a felelős• Az NFT és az ÚMFT jelentős forrást biztosított továbbképzési programok fejlesztésére és megvalósítására• Ösztönzést ad az irányításnak és az iskolavezetőknek konkrét célok, követelmények megfogalmazására.• Közvetítő csatornát jelent a szakmai közvélemény szélesebb körének eléréséhez.• Bizonyos fogódzókat ad az irányítás számára	<ul style="list-style-type: none">▪ Az új kihívásokhoz (pl NFT) nem állnak rendelkezésre új képzések▪ Ellenőrzés gyengesége▪ A módszertani képzésekhez nem kapcsol a szabályozás megfelelő előnyöket• A továbbképzések akkreditációja és a gyakorlati megvalósítás ellenőrzése közt nincs összhang: az akkreditáció túl szigorú, a gyakorlati megvalósítás kontroll nélküli▪ Nincs a továbbképzéseknek formai ellenőrzése: törvényi kötelezettségek teljesítése hogyan valósul meg▪ Szakértői munka egyenetlensége, színvonalbeli különbözősége▪ A már folyó továbbképzések, szervezett ellenőrzésének hiánya▪ Az OKNT ellenőrző testületének nem folyamatos működése• A kormányzatnak, ezen belül az oktatási kormányzatnak nincs világos stratégiája a továbbképzés közoktatásban, illetve annak modernizációjában betöltendő helyéről, szerepéről• A központi és a helyi irányításnak nincs információja az egyes megvalósult programok minőségéről és hasznosításáról, beleértve az NFT keretében megvalósított továbbképzéseket is• Az alapítási és indítási engedélyek kiadása (akkreditáció) erősen bürokratikus• Az alapítási és indítási engedélyek meghosszabbításakor nem, vagy nem eléggé veszik figyelembe a megvalósult képzések minőségét, eredményességét• Az intézményi továbbképzési tervek fenntartói jóváhagyása formális, vagy teljesen hiányzik (abból (is) következően, hogy a fenntartók saját forrást jellemzően nem fordítanak a pedagógusok továbbképzésére)• A továbbképzési kínálat és központi és/vagy helyi oktatáspolitikai célok között nincs, vagy laza a kapcsolat• Az állami címzett normatívát (mint szinte egyedüli forrást) nagy mértékben diplomaszerezésre fordítják, így a

Készítette: Béresné dr. Dunai Gyöngyi

Látta: Csillag Márta

Jóváhagyta: dr. Szüdi János

- az értékelő-minősítő munkához.
- A törvényi keretek biztosítottak a pedagógusok továbbképzéséhez.
 - Működik akkreditációs eljárás.
- továbbképzésre már nincs forrás
 - Az NFT és az ÚMFT keretében kidolgozott programok további felhasználhatóságának szabályai nem egyértelműek
 - A vezetők továbbképzése megoldatlan
 - Az irányításban közreműködők továbbképzése megoldatlan
 - Az állam a továbbképzés kötelező tételével mesterségesen gerjesztett piacot.
 - Nincs valódi minőségi verseny, lobby-körök és kartellestedő cégek uralják a terepet.
 - A továbbképzés nem épült valódi rendszerre, a kínálati dömping mára valójában szinte átláthatatlan dzsungellé vált.
 - Hiányzik a minőség kontrollja, a beválás követése.
 - Bizonytalan és egyre inkább apadó az intézményeknek adható finanszírozási forrás.
 - Tisztázatlan a felsőoktatás szerepe. Kérdés, hogy melyik diplomás foglalkozásban maradhat teljesen homályban az alapdiplomát adó intézményi szint rendeltetése a diploma „értékállóságának” biztosításában.
 - Működési zavarokat mutatnak a különböző irányítási szintek (különösképpen a intézményi és fenntartói) saját hatáskörük megállapításában, jogaik és kötelezettségeik gyakorlásában.
 - A különböző szolgáltató intézmények viszonya, helyzete a képzésben nem kellően definiált (pl. a pedagógusképző felsőoktatási intézmények számára nincs biztosítva jelentőségüknek és a bennük felhalmozott tudásnak megfelelő szerep a továbbképzés rendszerében).
 - A 41/1999. OM rendelet hatályon kívül helyezése a pedagógus szakvizsga képzési színvonalát is egyenetlenné és kérdésessé teheti.
 - A fenntartóknak rendszerint nincs erejük vagy szaktudásuk a vonatkozó jogszabályok betartásának ellenőrzése.
 - Egyre inkább hiányzik a megszerzett tudás, kompetencia formális elismerése (anyagi elismerés, átsorolás, munkakör-betöltés feltétele-
 - ként való megjelölése stb.).
 - Hiányzik egy országos, átfogó szakszerű vizsgálat a továbbképzési rendszer első hét évéről (277/1999.törvénytől 2006.).

Lehetőség

- Az állami eszközrendszer jobb szervezése, hatékonyságnövelés
- Piaci szereplők szervezett bevonása, kapacitásbővítés
- El kellene dönten, mennyi felelőssége van a

Veszély

- Lobbycsoportok erős érdekvényesítő tevékenysége miatt nem releváns szabályozás
- Aránytalan képzési szerkezet kialakulása a felsőfokú és szakvizsgás képzések felé való eltolódás

- pedagógusnak a saját fejlődése, továbbképzése tekintetében.
- Biztosítani lehetne a pedagógusok megújulását, a kiegészítés ellen is védelmet nyújthatna.
 - Az akkreditációs rendszer minőségbiztosításának kiépítése, működtetése, az OH ellenőrző tevékenységének megszervezése
 - Az OKM „megrendelői” pozíciójának megteremtése
 - A szakértői – referenci értékelőlapok kiegészítése 4-5 kizáró jellegű szemponttal
 - A továbbképzés modernizációjában, az oktatáspolitikai megvalósításában betöltött szerepének tisztázása – stratégia
 - Az állam szerepének értelmezése és meghatározása a továbbképzés rendszerében, a feladatok és hatáskörök áttekintése (állam, fenntartó, intézményvezető, pedagógus (irányító))
 - A minőség biztosítása érdekében a jogszabályok betartása, a feltételek biztosítása, a képző szervezetek tevékenységének értékelése és azok nyilvánosságra hozatala tekintetében e területeken az állam ellenőrző szerepének növelése
 - A továbbképzési rendszer működésének értékelésében a felhasználói oldalt képviselő szakmai szervezetek szerepének növelése
 - A továbbképzések szervezéséhez kapcsolódó a pedagógiai szolgáltatás megyei, regionális szinten történő erősítése állami, önkormányzati feladatellátás keretében
 - A vezetés képzésének (beleértve a fenntartói irányításban dolgozókat is) továbbképzésének kötelező tervezését az intézkedési terv elemévé célszerű tenni
 - A továbbképzési programok tartalmi kínálatát orientálja a vezetőket és a fenntartókat arról, hogy milyen szakmai területeken jelennek meg új fejlesztési feladatok.
 - Megfelelően szervezett működés esetén az irányítás hasznos visszajelzéseket és figyelmeztetéseket kaphat a gyakorlathoz és a gyakorlattól.
 - A továbbképzési programok hirdetésében érvényesített verseny korlátozása nélkül, a szakmailag megalapozott, indokolt ajánlások (OKM) segíthetnek a pedagógusoknak az igényeiknek, elvárásaiknak leginkább megfelelő, munkájukban hasznosuló programok, képzések kiválasztásában.
 - A potenciális résztvevők széles körben megtalálhatóak.
- Olyan továbbképzés kerülhet be a rendszerbe, aminek csak nagyon távoli, áttétes a tanulóokra vonatkozó hatása
 - Olyan továbbképzések is bekerülnek, amelyeknek a tudományos háttere nem teljesen megalapozott. ill. a képzést tartók felkészültsége nem meggyőzően biztosított. Ez a különböző ezoterikus továbbképzéseknél fordulhat elő.
 - „Túlságosan finom” értékelési rendszer
 - A szabályozatlan „piac”
 - A nem kelően tisztázott „jogosítványok” az eljárás igazgatási szakaszában
 - Az ÚMFT keretében tervezett igen nagy számú továbbképzés teljesítése nem teszi lehetővé más továbbképzési célok elérését, ezért az ezen kívül eső, ugyanakkor fontos továbbképzések ellehetetlenülnek. A „fejlesztési célú” továbbképzések kiszorítják az „üzemszerű” működést segítő továbbképzéseket
 - A továbbképzést támogató állami normatíva csökkenése nem teszi lehetővé helyi humán erőforrás tervszerű fejlesztését
 - A túlságosan nagy továbbképzési leterhelés egyes intézményekben (elsősorban az ÚMFT programjaiban nyertes intézmények körében) a pedagógusok ellenállását, motivációjuk elvesztését eredményezheti
 - Az ágazati irányítás becsapja magát, minőségi eredményekre következtet a pusztán mennyiségi adatokból.
 - Csapdahelyzetet eredményez, hogy az eredetileg elképzelt legmagasabb cél, a szakvizsga nem kapott világos értelmezést, nem kapcsolódott világosan körvonalozott követelmény-rendszerhez és kidolgozott pályamodellhez.
 - A finanszírozás megcsappanása fokozatos visszavonulást illetve újabb és újabb halasztásokat kényszerít ki az ágazati irányításból.
 - Kritikus szembenézés és elemzés híján a továbbképzési rendszert elérheti a lassú erózió veszélye.
 - Az OKM Oktatási Hivatal indokolatlanul nagy szerepet vállal a továbbképzési rendszerben (akkreditációs eljárás, nyilvántartás, minőségbiztosítás)